

C-73/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. február 10.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunal de première instance de Liège (Belgium)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. január 30.

Felperes:

Chaufontaine Loisirs SA

Alperes:

État belge

1. A jogvita tárgya és az alapul szolgáló tények:

- 1 A 2016. július 1-jei törvény kifejezetten a héa hatálya alá vonta az online, azaz elektronikus úton kínált szerencsejátékokat, hatályon kívül helyezve azok tekintetében a szerencsejátékokat és általában a sorsolós játékokat megillető adómentesség rendszerét.
- 2 Ezt követően a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság, Belgium) előtt az e különleges eltérés megsemmisítése iránti keresetet indítottak, amely a belső jog hatásköri szabályainak megsértésén és különösen a héairányelv alapjául szolgáló adósemlegesség elvének megsértésén alapult, amennyiben a törvény az egyrészt az online játékokra és fogadásokra, másrészt pedig a „fizikai” játékokra és fogadásokra, valamint az online és „fizikai” sorsolós játékokra alkalmazandó héaszabályozás közötti eltérést alakít ki.
- 3 A Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) helyt adott a belső jog hatásköri szabályainak megsértésére alapított jogalapoknak, és úgy ítélte meg, hogy nem kell megvizsgálni a többi jogalapot, különösen az adósemlegesség elvének

megsértésére alapított jogalapot, mivel azok nem vezethetnek szélesebb körű megsemmisítéshez.

- 4 A Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) ezért 2018. május 21-i hatállyal megsemmisítette a 2016. július 1-jei törvény szóban forgó rendelkezéseit, kifejtve, hogy a 2016. július 1. és 2018. május 21. közötti időszak tekintetében már megfizetett adókat fenntartja, tekintettel a költségvetési és igazgatási nehézségekre, amelyekkel ezen adók visszatérítése járna (lásd: 2018. március 22-i 34/2018. sz. ítélet; 2018. november 8-i 155/2018. sz. ítélet).
- 5 A felperes online kaszinót üzemeltet. Az általa a 2016. július 1. és 2018. május 22. között üzemeltetett online játékokat és fogadásokat terhelő hea címén megfizetett 640 478,825 euró mint tőkeösszeg visszatérítését kéri.
- 6 2020. december 1-jei határozatával az adóhatóság elutasította ezt a kérelmet azzal az indokkal, hogy a visszatérítés iránti igény érvényesítésének feltételei nem állnak fenn.
- 7 A felperes ezt követően a kérdést előterjesztő bírósághoz fordult.

2. A hivatkozott rendelkezések:

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés

- 8 A 267. cikk a következőképpen rendelkezik:

„Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a Szerződések értelmezése;

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése.

[...]

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

[...]”

A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv

- 9 A 135. cikk (1) bekezdésének i) pontja a következőképpen szól:

„(1) „A tagállamok mentesítik az adó alól a következő ügyleteket:

[...]

i) fogadások, sorsolások játékok és egyéb szerencsejátékok, a tagállam által megállapított feltételekre és korlátozásokra is figyelemmel;

[...]”

3. A felek érvei:

A. *A felperes*

- 10 A felperes mindenekelőtt azt állítja, hogy a vitatott héát a héairányelv alapjául szolgáló adósemlegesség elvének megsértésével vetették ki. Ezt követően a megsemmisített törvény joghatásainak a szóban forgó időszak tekintetében történő fenntartását kifogásolja.
- 11 A felperes vitatja a Loterie nationale által online kínált (héamentes) termékek (köztük a sorsolások játékok) és a különböző gazdasági szereplők által online kínált (héaköteles) játékok és fogadások közötti eltérő bánásmódot.
- 12 A felperes kifejti, hogy a szerencsejátékok és a sorsolások játékok ugyanazon a piacon versenyeznek. Egyébiránt hangsúlyozza, hogy a Loterie nationale internetes oldalán a sorsolások játékok széles körén kívül a többi online szolgáltató által nyújtottakhoz hasonló online játékokat és fogadásokat is kínál, és hogy ezt a hasonlóságot a szakirodalom is megerősíti, különösen a játékfüggőség tekintetében. Végül előadja, hogy a Loterie nationale igen offenzív reklámtevékenységet folytat, tekintettel arra, hogy nem gyakorolnak föltötte felügyeletet.
- 13 A felperes a Bíróság különböző ítéleteire hivatkozik, köztük a 2019. június 27-i Belgisch Syndicaat van Chiropraxie és társai ítéletre (C-597/17, EU:C:2019:544), amely emlékeztetett az adósemlegesség elvének terjedelmére:

„28. Másodszor a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk az adósemlegesség elvét, amellyel ellentétes az, ha a hasonló és következésképpen egymással versenyző szolgáltatásokat a héa szempontjából eltérően kezelik (lásd ebben az értelemben: 2006. április 27-i Solleveld és van den Hout-van Eijnsbergen ítélet, C-443/04 és C-444/04, EU:C:2006:257, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[...]

47. Ezen elvvel ellentétes az, ha az egymással versenyző hasonló árukat vagy szolgáltatásokat a héa szempontjából eltérően kezelik (2014. szeptember 11-i K

ítélet, C-219/13, EU:C:2014:2207, 24. pont; 2017. március 9-i Oxycure Belgium ítélet, C-573/15, EU:C:2017:189, 30. pont).”

- 14 A felperes ebből arra következtet, hogy ez az eltérő bánásmód sérti a semlegesség elvét, mivel e két szolgáltatás hasonló, mivel:
- a felhasználásuk alapján való összehasonlításuk azt mutatja, hogy azonos tulajdonságokkal rendelkeznek, és a fogyasztók azonos igényeinek kielégítésére szolgálnak,
 - a fennálló különbségek nem befolyásolják jelentősen az átlagos fogyasztó arra irányuló döntését, hogy az említett szolgáltatások közül melyiket vegye igénybe.
- 15 Ezt követően a felperes azt kifogásolja, hogy a belga állam 2016. július 1-jétől 2018. május 21-ig fenntartotta a hatályon kívül helyezés joghatásait. Az adminisztráció előtt emlékeztetett arra, hogy a 2019. június 27-i Belgisch Syndicaat van Chiropraxie és társai ítéletben (C-597/17, EU:C:2019:544) a Bíróság megállapította, hogy valamely „nemzeti bíróság nem alkalmazhat olyan nemzeti rendelkezést, amely feljogosítja őt arra, hogy a megsemmisített jogi aktus bizonyos joghatásait fenntartsa a célból, hogy ideiglenesen fenntartsa [a] [...] nemzeti rendelkezések joghatását”.
- 16 A Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) által megsemmisített rendelkezések joghatásainak a múltra nézve történő fenntartása nem követ jogszerű célt, és nem felel meg a közérdek követelményeinek, noha a beavatkozást elvi szinten kizárólag ezek igazolhatják. Ráadásul e beavatkozás aránytalan jellegű, mivel felborítja a jelen ügyben szóban forgó felek érdekei között fennálló egyensúlyt.
- 17 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az, ha az adóalanynak nincs lehetősége az állam részére az európai uniós jog megsértése következtében megfizetett héra visszatéríttetésére, olyan beavatkozásnak minősül, amely nem követ jogszerű célt, nem arányos, és sérti az Emberi Jogok Európai Egyezménye kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikkében rögzített tulajdonhoz való jogot.

B. Az État belge (belga állam)

- 18 A belga állam úgy ítéli meg, hogy a sorsolós játékok nem hasonlóak az online szerencsejátékokhoz, így nem sérül az adósemlegesség elve.
- 19 Véleménye szerint a sorsolós játékok a szerencsejátékoktól elkülönülő kategóriába tartoznak, különösen az alábbi okok miatt:
- A belga jogban a loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs (a szerencsejátékokról, a fogadásokról, a szerencsejáték-létesítményekről és a játékosok védelméről szóló, 1999. május 7-i törvény) nem alkalmazandó a sorsolós játékokra, mivel azokat a jogalkotó e törvény 3a. cikke értelmében

kifejezetten kizárta annak hatálya alól. A sorsolós játékokra a loi du 31 décembre 1851 sur les loteries (a sorsolós játékokról szóló, 1851. december 31-i törvény) és a loi du 22 juillet 1991 relative à la Loterie nationale (a Loterie nationale-ról szóló, 1991. július 22-i törvény) vonatkozik.

- A Loterie nationale olyan közintézmény, amely a belga jogban a sorsolós játékok szervezésére vonatkozóan jogszabályi monopóliummal rendelkezik. A Loterie nationale tevékenységi köre azonban kiterjed a szerencsejátékok és fogadások minden formában történő szervezésére is.
- A magánjogi gazdasági szereplők által online kínált szerencsejátékok és fogadások felett a Commission des jeux de hasard (szerencsejáték-bizottság) gyakorol ellenőrzést. A Loterie nationale a belga állam felügyelete alatt áll. A Loterie nationale-nak többek között üzemeltetési szerződést kell kötnie a belga állammal (a 2002. április 19-i törvény 14. cikke). Ez az üzemeltetési szerződés különböző kötelezettségeket ró a Loterie nationale-ra mint közhasznú szervezetre. Előírásra kerül, hogy a Loterie nationale feladata, hogy közérdekből, kereskedelmi módszerek szerint sorsolós játékokat, nyereményjátékokat, szerencsejátékokat és fogadásokat szervezzen (lásd a 2002. április 19-i törvény 3. cikkének 3. §-át).
- Az üzemeltetési szerződés meghatározza a monopoldíj, a különleges hozzájárulások és az adózás előtti nyereségből évente a következő célokra levont hányad kiszámítására és kifizetésére vonatkozó szabályokat:
 - a fejlődő országok támogatási programjainak finanszírozása céljából (a Loterie nationale támogatásai),
 - a Conseil des ministres (minisztertanács) által meghatározott közhasznú célokra,
 - valamint a Caisse nationale des calamités, a Fondation Roi Baudouin és a Fonds belge de survie részére nyújtott éves támogatás céljára.
- A Loterie nationale jogi kerete a személyek védelmére szolgáló különböző intézkedéseket ír elő (a nyilvánosság tájékoztatása a valós nyerési esélyekről minden egyes kínált terméktípus esetében, a játékfüggőséghez kapcsolódó gazdasági, társadalmi és pszichológiai kockázatokra vonatkozó tájékoztatói kampányok szervezése).
- Egyébiránt az újraelosztás mértéke – amely az összes tét után a játékosoknak kifizetett pénzeszeg arányának felel meg – a belga állam szerint a sorsolós játékok esetében jelentősen eltérő (a játékosoknak történő visszafizetés alacsony aránya: 50 és 60% között) a többi szerencsejátékhoz képest (magas visszafizetési arány: 95% és annál magasabb).

- 20 A belga állam emlékeztet a tagállamok arra vonatkozó mérlegelési jogkörére, hogy bizonyos játékkategóriákat mentesítsenek, másokat pedig a héa hatálya alá vonjanak.
- 21 A megsemmisített jogszabály joghatásainak fenntartását illetően az adóhatóság szerint a felperes hiányosan értelmezi a 2019. június 27-i Belgisch Syndicaat van Chiropraxie és társai ítélet (C-597/17, EU:C:2019:544) rendelkező részét, amely a következőképpen szól: „valamely nemzeti bíróság nem alkalmazhat olyan nemzeti rendelkezést, amely feljogosítja őt arra, hogy a megsemmisített jogi aktus bizonyos joghatásait fenntartsa a célból, hogy ideiglenesen fenntartsa az általa a 2006/112 irányelvvel összeegyeztethetetlennek nyilvánított nemzeti rendelkezések joghatását azoknak az ezen irányelvvel való megfeleléségének a megteremtéséig, egyrészt a célból, hogy csökkentse az e megsemmisítés visszaható hatályából eredő jogbizonytalanság kockázatait, másrészt pedig, hogy megakadályozza az említett irányelvvel összeegyeztethetetlen e rendelkezéseket megelőző nemzeti szabályozás alkalmazását” (kiemelés az adóhatóságtól).
- 22 Márpedig a jelen ügyben, noha a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) megsemmisítette a szóban forgó rendelkezéseket, ennek oka a belső jog szabályainak megsértése volt, nem pedig az, hogy azokat a héairányelvvel összeegyeztethetetlennek ítélte volna.
- 23 Az adóhatóság azt állítja, hogy a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) által megsemmisített rendelkezések nem minősülnek a héairányelv nem megfelelő átültetésének.

4. A tribunal [de première instance de Liège] (liège-i elsőfokú bíróság, Belgium) értékelése:

A. Az adósemlegesség elvére alapított első jogalap

- 24 A 2019. június 27-i Belgisch Syndicaat van Chiropraxie és társai kontra Ministerraad ítéletében (C-297/17, ECLI:EU:C:2019:544, 28. és 47. pont) a Bíróság emlékeztetett az adósemlegesség elvének terjedelmére:

„Másodszor a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk az adósemlegesség elvét, amellyel ellentétes az, ha a hasonló és következésképpen egymással versenyző szolgáltatásokat a héa szempontjából eltérően kezelik (lásd ebben az értelemben: 2006. április 27-i Solleveld és van den Hout-van Eijnsbergen ítélet, C-443/04 és C-444/04, EU:C:2006:257, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[...]

Ezen elvvel ellentétes az, ha az egymással versenyző hasonló árukat vagy szolgáltatásokat a héa szempontjából eltérően kezelik (2014. szeptember 11-i K

ítélet, C-219/13, EU:C:2014:2207, 24. pont; 2017. március 9-i Oxycure Belgium ítélet, C-573/15, EU:C:2017:189, 30. pont).”

- 25 The English Bridge Union ügyre vonatkozó indítványában (C-90/16, EU:C:2017:464, 19. pont) Szpunar főtanácsnok a szerencsejátékok adómentességével összefüggésben a következőképpen foglalta össze a semlegesség elvét: „A Rank Group ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének i) pontjában rögzített, szerencsejátékokra vonatkozó mentességgel való összefüggésben elegendő az adósemlegesség elve megsértésének a megállapításához az, ha a héa szempontjából eltérő bánásmódot alkalmaznak a fogyasztó szemszögéből azonos vagy hasonló, illetve annak ugyanazon igényeit kielégítő két szolgáltatásnyújtással szemben. Ezért az, hogy a szóban forgó tevékenység »fogadásoknak, sorsolós játékoknak és egyéb szerencsejátékoknak« minősül-e, piacorientált megközelítés függvénye: ha a fogyasztók a szolgáltatásokat hasonlóknak tekintik, azokat azonos módon kell megadóztatni.”
- 26 A 2006/112 irányelv 135. cikke (1) bekezdésének i) pontja széles mérlegelési mozgásteret hagyott a tagállamok számára a szerencsejátékok mentesítését vagy adóztatását illetően, mivel az említett tagállamok számára lehetővé teszi, hogy meghatározzák azokat a feltételeket és korlátozásokat, amelyekhez az e mentességben való részesülés köthető. A tagállamok számára biztosított, arra vonatkozó jog gyakorlása, hogy az említett rendelkezés által előírt héamentességet illetően feltételeket és korlátozásokat határozzanak meg, lehetővé teszi a tagállamok számára azt, hogy ezen adó alól csak bizonyos szerencsejátékokat mentesítsenek.
- 27 A szolgáltatásnyújtás szabadsága tárgyában hozott, 1994. március 24-i Schindler ítéletében (C-275/92, EU:C:1994:119, 60. és 61. pont) a Bíróság jelezte, hogy „Rá kell mutatni továbbá, hogy a sorsolós játékok a csalás és a bűncselekmények jelentős kockázatát hordozzák, tekintettel az általuk összegyűjthető összegek és a játékosoknak adható nyeremények jelentős voltára, különösen, ha azokat nagy méretekben szervezik. Mindezekon felül kiadásokra ösztönöznek, amelynek káros egyéni és társadalmi következményei lehetnek. Végül, noha ez az indok önmagában nem tekinthető objektív igazolásnak, meg kell jegyezni azt is, hogy a sorsolós játékok jelentős mértékben hozzájárulhatnak az olyan jótékonyági vagy közcélú tevékenységek finanszírozásához, mint a szociális munka, a karitatív tevékenység, a sport vagy a kultúra.

E sajátosságok indokolják azt, hogy a nemzeti hatóságok megfelelő mérlegelési jogkörrel rendelkezzenek ahhoz, hogy meghatározzák a játékosok védelmére, és általánosságban – figyelembe véve az egyes tagállamok szociokulturális sajátosságait – a közrend védelmére vonatkozó követelményeket, figyelembe véve mind a sorsolós játékok megszervezésének módját és a tétek nagyságát, mind az azokból származó nyereség felhasználását.”

- 28 A szintén a szolgáltatásnyújtás szabadsága tárgyában hozott, 2021. május 18-i Fluctus és társai végzésében (C-920/19, nem tették közzé, EU:C:2021:395) a Bíróság megállapította, hogy: „Az EUMSZ 56. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal kizárólag azon okból nem ellentétes a szerencsejátékpiacon-szervezés kettős rendszere, hogy a sorsolós játékok és a játékkaszinókban folytatott szerencsejátékok feletti monopólium jogosultjának reklámtevékenységei a szerencsejátékokban való aktív részvételre ösztönöznek, például azáltal, hogy a játékot ártalmatlan színben tüntetik fel, a játéknak a bevételek közérdekű tevékenységekre fordítása révén pozitív képet kölcsönöznek, vagy a játék vonzerejét olyan vonzó reklámüzenetekkel növelik, amelyek jelentős nyereményeket helyeznek kilátásba”.
- 29 Az ezúttal a héa tárgyában hozott, 2011. november 10-i The Rank Group ítéletben (C-259/10 és C-260/10, EU:C:2011:719, 49–51. pont) a Bíróság másrészt a bingó és a pénznyerő automaták összehasonlíthatósága kapcsán emlékeztetett arra, hogy „Ebből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróságok által hivatkozott jogi rendszerbeli különbségeknek nincs jelentősége annak értékelése tekintetében, hogy az érintett szerencsejátékok hasonlóké-e.

Ezen eredményt nem kérdőjelezi meg az a tény, hogy bizonyos kivételes esetekben a Bíróság elismerte, hogy a szóban forgó ágazatok sajátosságaira tekintettel az érintett termékértékesítésre vagy szolgáltatásnyújtásra vonatkozó szabályozási keret és jogi rendszer olyan eltérései, hogy valamely gyógyszer ára megtéríthető-e, vagy sem, vagy hogy az egyetemes szolgáltatásra kötelezett adóalany-e, vagy sem, a fogyasztó szemszögéből különbséget teremthet a saját igényeinek kielégítése szempontjából (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. május 3-án hozott ítélet 27. pontját, valamint a C-357/07. sz. TNT Post UK ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-3025. o.] 38., 39. és 45. pontját).

A fenti megállapításokra tekintettel az C-259/10. sz. ügyben előterjesztett első kérdés a) pontjára és a C-260/10. sz. ügyben előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a két szerencsejátékkal szemben a hatodik irányelv 13. cikke B. részének f) pontja alapján történő HÉA-mentességben való részesítésük tekintetében alkalmazott eltérő bánásmód esetén úgy kell értelmezni az adósemlegesség elvét, hogy nem kell figyelembe venni azt a tényt, hogy e két játék különböző engedélyezési kategóriákba, valamint a felügyelet és szabályozás terén eltérő jogi rendszer alá tartozik.”

- 30 A héa tárgyában hozott, 2010. június 10-i Leo-Libera ítéletében (C-58/09, EU:C:2010:333) a Bíróság ezúttal arra emlékeztetett, hogy: „35. Ez az elv ugyanis nem értelmezhető úgy, hogy azzal ellentétes, ha egy szerencsejáték-forma mentesül a HÉA megfizetése alól, míg egy másik szerencsejáték-forma HÉA-köteles – feltéve ugyanakkor, hogy a két szerencsejáték-forma nem áll versenyben egymással –, máskülönben a 2006/112 irányelv 135. cikke (1) bekezdésének i) pontja és az e rendelkezés által a tagállamok számára biztosított széles mérlegelési mozgáster hatékony érvényesülése meghiúsulna.”

- 31 A jelen ügyben a Bíróság ítélkezési gyakorlatának elemzésére tekintettel nehézség merül fel az uniós jog értelmezésével kapcsolatban, ami indokoltá teszi az első két kérdés előzetes döntéshozatalra történő előterjesztését.
- 32 E kérdések tágabbak, mint az ugyanezen tribunal de première instance de Liège (liège-i elsőfokú bíróság) által 2022. november 18-án (C-741/22. sz. ügy) előterjesztett első kérdés, amely a Loterie nationale által kínált online sorsolós játékok és a magánjogi gazdasági szereplők által kínált egyéb online szerencsejátékok közötti eltérő bánásmódra vonatkozik.
- 33 A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem az online nyújtott szerencsejátékok és egyrészt a nem online nyújtott szerencsejátékok (első kérdés), másrészt pedig az online vagy nem online nyújtott sorsolós játékok közötti eltérő bánásmódra (második kérdés) vonatkozik.

B. A megsemmisített törvény joghatásainak fenntartására vonatkozó második jogalap

- 34 A felek előadásából kitűnik, hogy az uniós jog értelmezése több szempontból is nehézségeket vet fel.
- 35 Mindenekelőtt a 2019. június 27-i Belgisch Syndicaat van Chiropraxie és társai ítéletben (C-597/17, EU:C:2019:544, 59. és 60. pont) a Bíróság felidézte azon feltételeket, amelyek mellett valamely tagállam fenntarthatja az uniós joggal ellentétes valamely rendelkezés joghatásait:

„Még feltételezve is ugyanis azt, hogy a jogbiztonság nyomós megfontolásai kivételesen vezethetnek az uniós jog valamely közvetlenül alkalmazandó szabálya által a vele ellentétes nemzeti jogra kifejtett kizorító hatás átmeneti felfüggesztéséhez, az ilyen felfüggesztést a jelen ügyben eleve ki kell zárni, mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem említett olyan konkrét elemeket, amelyek alátámaszthatják a jogbizonytalanság különös kockázatait (lásd analógia útján: 2010. szeptember 8-i Winner Wetten ítélet, C-409/06, [EU]:C:2010:503, 67. pont).

Különösen azon költségvetési és adminisztrációs nehézségek pusztá említése, amelyek az alapügyben vitatott rendelkezések megsemmisítéséből adódhatnak, nem lehet elegendő ahhoz, hogy a jogbiztonság nyomós megfontolásait alátámassza (lásd analógia útján: 2012. október 18-i Mednis ítélet, C-525/11, EU:C:2012:652, 44. pont; 2014. április 10-i Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company ítélet, C-190/12, EU:C:2014:[249], 111. pont).”

- 36 A jelen ügyben, ha bebizonyosodik, hogy a héamentességnek kizárólag az online szerencsejátékok tekintetében történő hatályon kívül helyezése ténylegesen sérti a héasemlegesség elvét (lásd az első jogalapot), felmerül a kérdés, hogy e hatályon kívül helyezés joghatásait nem az uniós jog megsértésével tartották-e fenn annyiban, amennyiben azokat „a már megfizetett adók visszatérítésével

kapcsolatban felmerülő költségvetési és igazgatási nehézségekre tekintettel” tartották fenn, még ha a megsemmisítés a belső jog szabályainak és nem az uniós jognak a megsértéséből ered is.

- 37 A 2008. április 10-i Marks & Spencer ítéletben (C-309/06, EU:C:2008:211) a Bíróság továbbá megállapította, hogy „[a]bban az esetben, ha valamely tagállam [...] a nemzeti jogszabályait tévesen értelmezte, aminek következtében a nemzeti jog értelmében [...] mentesség alá eső bizonyos termékértékesítéseket vagy szolgáltatásnyújtásokat az általános adókulcs alapján adóztatott, alkalmazni kell [az uniós] jog általános elveit, ideértve az adósemlegesség elvét is, jogot biztosítva ezáltal az e termékértékesítéseket vagy szolgáltatásnyújtásokat végző gazdasági szereplő számára az e termékértékesítések, illetve szolgáltatásnyújtások után tévesen kivetett összegek visszaigénylésére”.
- 38 A jelen ügyben felmerül a kérdés, hogy az adóalany a héairányelvet és az adósemlegesség elvét sértő módon fenntartott adók visszatéríttetésére is jogosult-e.
- 39 Végül, mivel a héamentesség vitatott hatályon kívül helyezését a belső jog szabályainak megsértése miatt semmisítették meg, az a kérdés is felmerül, hogy a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) „olyan bíróság[ként] [...], amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség”, nem volt-e mégis köteles arra, hogy az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésének megfelelően a Bírósághoz forduljon.
- 40 A tribunal [de première instance de Liège] (liège-i elsőfokú bíróság) e szempontokkal összefüggésben terjeszti elő az ötödik, a negyedik és a harmadik kérdést.

5. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 41 A tribunal [de première instance de Liège] (liège-i elsőfokú bíróság) előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- 1) Lehetővé teszi-e a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 135. cikke (1) bekezdésének i) pontja és az adósemlegesség elve valamely tagállam számára, hogy az e rendelkezés által előírt adómentesség köréből kizárólag az elektronikus úton nyújtott szerencsejátékokat zárja ki, miközben a nem elektronikus úton nyújtott szerencsejátékok héamentesek maradnak?
 - 2) Lehetővé teszi-e a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 135. cikke (1) bekezdésének i) pontja és az adósemlegesség elve valamely tagállam számára, hogy az e rendelkezés által előírt adómentesség köréből kizárólag az elektronikus úton nyújtott szerencsejátékokat zárja ki, a sorsolásos játékok kivételével, amelyek héamentesek maradnak, akár elektronikus úton nyújtják azokat, akár nem?

3) Lehetővé teszi-e az Európai Unió működéséről szóló szerződés [2]67. cikkének harmadik bekezdése, hogy egy felsőbb szintű bíróság úgy határozzon, hogy fenntartja valamely belső jogi rendelkezés joghatásait, amelyet a belső jog megsértése miatt semmisít meg anélkül, hogy az uniós jog előtte szintén hivatkozott megsértéséről határozott volna, és így anélkül, hogy előzetes döntéshozatal céljából e belső jogi rendelkezés európai uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozó kérdést terjesztett volna elő, vagy a Bíróságot azon feltételekről kérdezte volna, amelyek mellett úgy határozhat, hogy e rendelkezés uniós joggal való összeegyeztethetlensége ellenére fenntartja e rendelkezés joghatásait?

4) Amennyiben a fenti kérdések valamelyikére nemleges válasz adandó, fenntarhatta-e a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) az általa a hatáskörmegosztásra vonatkozó nemzeti szabályokkal való összeegyeztethetlenség miatt megsemmisített rendelkezések múltbeli joghatásait, miközben e rendelkezések a héáról szóló 2006/112/EK tanácsi irányelvvel is összeegyeztethetetlenek voltak, mégpedig annak érdekében, hogy elkerülje a már megfizetett adók visszatérítésével kapcsolatban felmerülő költségvetési és igazgatási nehézségeket?

5) Amennyiben az előző kérdésre nemleges válasz adandó, visszatéríthető-e az adóalany részére az általa üzemeltetett szerencsejátékok és fogadások valós bruttó árrese után a közös héarendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelvvel és az adósemlegesség elvével összeegyeztethetetlen rendelkezések alapján általa megfizetett héa?